

กวด. 133
วันที่ 3 มี.ย. 61
เวลา 10.30 น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ส27990
รับที่ : 57887/61
วันที่ : 07 มี.ย. 61 เวลา : 10:14

ที่ นร ๑๑๐๕/๓๒๙๕

สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๔๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๒ มิถุนายน ๒๕๖๑

เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๑

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี ๑ ฉบับ
๒. รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เผยแพร่รายงาน ภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๑ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ นั้น

ในการนี้ สำนักงานฯ ใคร่ขอเสนอเรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๑ มาเพื่อ คณะรัฐมนตรีทราบ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) กำกับบริหารราชการสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าว เสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว โดยมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ความเคลื่อนไหวทางสังคมไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๑

๑.๑ การจ้างงานภาคเกษตรขยายตัวได้ดี แต่นอกภาคเกษตรลดลง อัตราการว่างงาน ทรงตัว รายได้และผลิตภาพแรงงานขยายตัวได้ดี

ไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๑ การจ้างงานลดลงร้อยละ ๐.๒ โดยนอกภาคเกษตรลดลง ต่อเนื่องจากปีที่แล้วร้อยละ ๒.๘ ในสาขาก่อสร้าง การค้าปลีก/ค้าส่ง โรงแรมและภัตตาคาร และสาขา ขนส่ง/เก็บสินค้า ร้อยละ ๑๑.๘ ๒.๘ ๑.๓ และ ๓.๒ ตามลำดับ ส่วนการจ้างงานในสาขาการผลิตทรงตัว เท่ากับไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๐ แม้ภาพรวมเศรษฐกิจของทั้งไทยและต่างประเทศจะมีแนวโน้มขยายตัวดี แต่ไม่สะท้อนในภาพรวมของการจ้างงานที่ยังคงหดตัวต่อเนื่องโดยเฉพาะในภาคก่อสร้าง และบริการ ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นผลจากการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาช่วยในการประกอบธุรกิจ ขณะที่ การจ้างงานภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ ๖.๐ จากไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๐ เนื่องจากสภาพอากาศ ที่เอื้ออำนวยและปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการทำการเกษตร

อัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ ๑.๒ เท่ากับไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๐ เป็นผู้ว่างงาน จำนวน ๔.๗ แสนคน ชั่วโมงการทำงานของแรงงานโดยรวมในไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๑ เฉลี่ยเท่ากับ ๔๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ โดยภาคเอกชนมีชั่วโมงการทำงานเท่ากับ ๔๔.๗ ชั่วโมง/สัปดาห์ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๔ และ ๐.๖ ส่วนผู้ที่ทำงานน้อยกว่า ๓๕ ชั่วโมง/สัปดาห์ มีจำนวนลดลงร้อยละ ๗.๕ รายได้แรงงานที่ไม่รวม ผลประโยชน์ตอบแทนอื่นในภาพรวมเพิ่มขึ้นจากไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๒.๓ โดยภาคเอกชน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๕ ผลิตภาพแรงงานขยายตัวได้ดีร้อยละ ๕.๑ เป็นการขยายตัวจากภาคเกษตรร้อยละ ๐.๗ และนอกภาคเกษตรขยายตัวถึงร้อยละ ๗.๗

/ประเด็น...

ประเด็นด้านแรงงานที่ควรติดตามและให้ความสำคัญในช่วงต่อไป ได้แก่

(๑) รายได้แรงงานภาคเกษตรมีแนวโน้มผันผวน จากปัญหาราคาสินค้าเกษตรที่มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องจากเฉลี่ยร้อยละ ๒.๒ ๑๒.๙ และ ๖.๐ ในไตรมาสสองถึงไตรมาสสี่ ปี ๒๕๖๐ เป็นร้อยละ ๑๒.๓ ในไตรมาสหนึ่งปี ๒๕๖๑ ทั้งจากราคาสินค้าเกษตรโลกที่ลดลงโดยเฉพาะยางพาราและปาล์มน้ำมัน ประกอบกับผลผลิตสินค้าเกษตรมีปริมาณเพิ่มขึ้นจากสภาพอากาศและปริมาณน้ำที่เอื้ออำนวยต่อการผลิต ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีมาตรการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรและแก้ไขปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ได้แก่ ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรปลูกข้าว การให้สินเชื่อเพื่อชะลอการขายข้าวเปลือกนาปีและช่วยเหลือค่าเก็บเกี่ยว การชดเชยดอกเบี้ยให้ผู้ประกอบการค้าข้าวในการเก็บสต็อก สำหรับมาตรการแก้ไขปัญหาการขาดทุนของเกษตรกร ได้แก่ การให้สินเชื่อผู้ประกอบการเพื่อชื้อยางแห้งไปใช้ในการแปรรูป โดยรัฐบาลจะชดเชยดอกเบี้ยให้ร้อยละ ๓ ส่งเสริมการใช้ยางของหน่วยงานราชการ และงดการกรีดยางในพื้นที่สวนราชการทั้งหมดในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม ๒๕๖๑ นอกจากนี้ ยังได้ส่งเสริมระบบแผนที่เกษตรกรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกให้กับเกษตรกรเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการเพาะปลูก เป็นต้น

(๒) ข้อเรียกร้องแรงงานเนื่องจากวันแรงงานปี ๒๕๖๑ คณะกรรมการสมานฉันท์แรงงานไทยร่วมกับสมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ ได้ยื่นข้อเรียกร้องต่อนายกรัฐมนตรี ๑๐ ข้อ ซึ่งเกี่ยวกับการแก้ไข พ.ร.บ. คู่ครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ ในเรื่องสิทธิประโยชน์ในการเกษียณที่อายุ ๕๕ ปีให้ได้เทียบเท่าการเกษียณที่อายุ ๖๐ ปี และเรียกร้องให้มีการแก้ไขมาตรา ๑๑/๑ เป็นภาคบังคับและมีบทลงโทษทางอาญา การเรียกร้องกฎหมายคุ้มครอง ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพแรงงานนอกระบบ เรียกร้องให้ภาครัฐกำหนดให้กองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นภาคบังคับที่นายจ้างต้องจัดให้มีขึ้น ข้อเรียกร้องเกี่ยวกับสิทธิผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ พ้นสภาพให้สามารถสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๙ ได้ และข้อเรียกร้องให้รัฐบาลรับรองอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๘๗ และ ๘๘ โดยรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในทุกข้อเรียกร้องซึ่งหลายข้อเรียกร้องอยู่ระหว่างการศึกษาแนวทางความเป็นไปได้และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่างๆ

(๓) การบังคับใช้ค่าจ้างขั้นต่ำและมาตรการบรรเทาผลกระทบ จากการปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำทั่วประเทศเป็น ๓๐๘-๓๓๐ บาท/วัน ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการตรวจสอบและติดตามให้สถานประกอบการปฏิบัติตามให้ถูกต้อง รวมถึงการเฝ้าระวังผลกระทบจากการเพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำต่อภาคธุรกิจ ทั้งนี้ ในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ๒๕๖๑ พบการปฏิบัติไม่ถูกต้องเรื่องอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของสถานประกอบกิจการทั่วประเทศ จำนวน ๑๘๘ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๔.๔ ของสถานประกอบกิจการที่ตรวจ มีลูกจ้างที่ได้รับการปฏิบัติไม่ถูกต้องจำนวน ๑,๓๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๐ ของลูกจ้างกิจการที่ตรวจ

๑.๒ หนี้สินครัวเรือนมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น ไตรมาสสี่ ปี ๒๕๖๐ หนี้สินครัวเรือนมีมูลค่าเท่ากับ ๑๑,๙๗๙,๘๙๒ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ ๔.๓ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๗๗.๕๔ ต่อ GDP มีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่องในไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๑ ซึ่งให้เห็นได้จากยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์ที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ ๗.๑ โดยเฉพาะสินเชื่อเพื่อซื้อหรือเช่าซื้อรถยนต์ที่ยังขยายตัวต่อเนื่อง ขณะที่การผิมนัดชำระหนี้เกิน ๓ เดือนขึ้นไปของสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับและสินเชื่อบัตรเครดิตยังคงลดลง

๑.๓ การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลง แต่ต้องเฝ้าระวังโรคที่แพร่ระบาด ในช่วงฤดูร้อน ไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๑ จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลงจากไตรมาสเดียวกัน ของปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๒.๓ โดยผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก ลดลงร้อยละ ๔๔.๗ เนื่องจากการดำเนินงาน เฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคอย่างเข้มข้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ยังต้องเฝ้าระวังการระบาดของ โรคพิษสุนัขบ้า โดยพบผู้ป่วยและเสียชีวิตแล้ว ๙ ราย กระทรวงสาธารณสุขติดตามสถานการณ์โรค อย่างใกล้ชิด และเร่งค้นหา ติดตามผู้ที่มีประวัติสัมผัสโรคทุกรายให้มารับวัคซีนให้ครอบคลุม ๑๐๐% รวมทั้งการติดตามสถานการณ์เด็กจมน้ำในช่วงปิดเทอม ซึ่งเป็นช่วงที่มีเด็กจมน้ำเสียชีวิตมากที่สุดเฉลี่ยปีละ ๓๓๔ คน สำหรับในปี ๒๕๖๑ จากข้อมูลของกรมควบคุมโรคในช่วงปิดเทอมมีเด็กจมน้ำเสียชีวิต ๑๑๓ คน ทั้งหมดเป็นเด็กช่วงอายุ ๕-๑๔ ปี การป้องกันและช่วยเหลือเด็กจมน้ำจึงควรมุ่งเน้นทั้งในบ้านและชุมชน โดยบ้านเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความปลอดภัยทางน้ำ ผู้ปกครองควรดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมกับภาครัฐ เอกชน จิตอาสาและชุมชน ดำเนินการป้องกันการจมน้ำ โดยได้ก่อตั้งทีม “ผู้ก่อการดี” ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ ซึ่งทั่วประเทศมีทีมผู้ก่อการดีกว่า ๒,๐๐๐ ทีม ใน ๗๔ จังหวัด จัดสอนว่ายน้ำให้เด็กไปแล้วเกือบ ๔ แสนคน และคนในชุมชนหรือเด็กได้ฝึก ปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพกว่า ๑.๗ แสนคน

๑.๔ คดีอาญารวมเพิ่มขึ้น ต้องระดมทุกภาคส่วนร่วมสร้างสังคมปลอดภัย โดยรับ แจ้งรวม ๙๖,๖๙๐ คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๗.๖ จากไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๖๐ โดยคดีชีวิตร่างกายและ เพศ ลดลงร้อยละ ๔.๑ ขณะที่คดียาเสพติดมีสัดส่วนสูงสุดร้อยละ ๘๒.๑ แผนนโยบายของรัฐจึงมุ่งทั้ง การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม สร้างสังคมที่ปลอดภัยจากการแพร่กระจายของยาเสพติดที่มีความ เชื่อมโยงไปสู่อาชญากรรมแฝงในหลายรูปแบบ ทั้งกวาดล้างจับกุมเป้าหมายเครือข่ายยาเสพติด ทั่วประเทศ ภาคประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมควบคู่กันไปกับการเปิดพื้นที่ ปลอดภัยจากภัยมืดทางสังคม ร่วมเอ็กซเรย์เป้าหมายในพื้นที่ ให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ เพื่อลดการแพร่ ระบาดของยาเสพติดและปิดโอกาสการเกิดอาชญากรรมในสังคม

๑.๕ การเกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้น ยังคงต้องดำเนินมาตรการป้องกันอย่างต่อเนื่องในทุกมิติ ไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๑ เกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๑๖.๑ ขณะที่ ผู้เสียชีวิตและมูลค่าความเสียหายลดลงร้อยละ ๑๕.๙ และ ๒ ตามลำดับ รถที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดยังคงเป็น รถจักรยานยนต์ร้อยละ ๔๐ ของประเภทรถยนต์ที่เกิดอุบัติเหตุทั้งหมด และช่วงเทศกาลสงกรานต์ปี ๒๕๖๑ การเกิดอุบัติเหตุ ผู้บาดเจ็บ และผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๐.๙ ๒.๔ และ ๗.๕ ตามลำดับ นอกจากนี้ พบ การเกิดอุบัติเหตุจากรถโดยสารสาธารณะ ๒ ชั้นบ่อยครั้ง กระทรวงคมนาคมจึงเพิ่มความเข้มงวด โดยมี คำสั่งยกเลิกการจดทะเบียนรถโดยสารสาธารณะ ๒ ชั้นตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ และกรมการขนส่งทางบกจัดให้มี การทดสอบการทรงตัวเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในระดับหนึ่ง ผู้ประกอบการต้องมีการจัดอบรมปลูกฝังวินัย จรรยาบรรณและมีความมีจิตสำนึกในการใช้รถใช้ถนนร่วมกับผู้อื่น ผู้โดยสารต้องตระหนักถึงความปลอดภัยโดย การคาดเข็มขัดนิรภัยทุกครั้ง การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและต่อเนื่องตลอดทั้งปียังคงมีความจำเป็น โดยให้ความสำคัญกับการยกระดับการบริหารจัดการความปลอดภัยทางถนนที่ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งด้านผู้ใช้ รถใช้ถนน ยานพาหนะ ถนน และสิ่งแวดล้อม

๑.๖ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยี่สิบสอง ไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๑ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการบริโภคบุหรี่ยี่สิบสองร้อยละ ๓.๑ และ ๒.๑ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ยังต้องเฝ้าระวังพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่ในกลุ่มเยาวชน เนื่องจากอาจนำไปสู่การเสพติดชนิดอื่นที่ร้ายแรง รวมถึงเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่เป็นสาเหตุของภาวะโรคและการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ทั้งนี้ วันที่ ๓๑ พฤษภาคมของทุกปีเป็นวันงดสูบบุหรี่โลก ประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยได้ร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อมุ่งเน้นถึงความเสี่ยงด้านสุขภาพที่เกิดจากการสูบบุหรี่ และสนับสนุนให้มีการกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดการสูบบุหรี่มาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๖๑ มีคำขวัญว่า “Tobacco Breaks Hearts: บุหรี่ตัวร้ายทำลายหัวใจ” เนื่องจากการสูบบุหรี่ก่อให้เกิดเส้นเลือดหัวใจตีบซึ่งจะทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตเร็วเพราะหัวใจวาย และทำให้เส้นเลือดสมองตีบตัน เป็นอัมพาต

๒. สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

๒.๑ การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และปัญหาแรงงานประมงผิดกฎหมาย ในปี ๒๕๖๐ ผลการจัดอันดับประเทศไทยให้อยู่ในกลุ่มที่ ๒ บัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามอง (Tier 2 Watch list) เป็นปีที่ ๒ ติดต่อกัน และคณะกรรมการยุโรปด้านประมงและทะเลสหภาพยุโรป (EU) ให้ “ใบเหลือง” เพื่อแจ้งเตือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการเรื่องการขาดมาตรการที่เพียงพอในการต่อสู้กับการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU Fishing) รัฐบาลได้เดินทางไปปฏิรูปการทำงานขจัดปัญหาการค้ามนุษย์อย่างเข้มข้น จัดทำแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะของสหรัฐอเมริกา ที่มีการบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานอย่างครอบคลุมทุกมิติของการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวทาง ๕ P ได้แก่ ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ ด้านป้องกัน ด้านนโยบายและกลไกการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ และความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ผลงานที่เป็นรูปธรรมมีข้อมูลสถิติที่ชัดเจน มีการแก้ไขปัญหาการประมง มีการบังคับใช้กฎหมาย จัดระเบียบเรือประมง จัดตั้งศูนย์ประสานงานแรงงานประมง พร้อมทั้งได้นำผลการดำเนินงานตามห้วงเวลาจัดทำรายงานเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี ๒๕๖๑ ที่กระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกาจะประกาศผลการจัดอันดับในช่วงปลายเดือนมิถุนายน ศกนี้

๒.๒ เด็กและเยาวชนไทยกับการเล่นพนันทายผลฟุตบอล จากรายงานสถานการณ์การพนันในสังคมไทยปี ๒๕๖๐ ของศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน พบว่า คนไทยร้อยละ ๕๔.๖ หรือประมาณ ๒๘.๙ ล้านคนเล่นการพนัน ในจำนวนนี้เป็นเด็กและเยาวชนประมาณ ๓.๖ ล้านคน โดยการพนันทายผลฟุตบอลเป็นการพนันที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ ๔ รองจากสลากกินแบ่งรัฐบาล หวยใต้ดิน และไฟมีนักพนันฟุตบอล ๒.๔๗ ล้านคน โดยต้องเฝ้าระวังในกลุ่มเด็กและเยาวชน ๑๕-๒๕ ปี ที่มีถึงประมาณ ๖.๐๙ แสนคน ในจำนวนนี้เป็นเด็กอายุ ๑๕-๑๘ ปีถึง ๑.๓๘ แสนคน ทั้งนี้ การบำบัดผู้ที่มีปัญหาติดการพนันในกลุ่มผู้ใหญ่สามารถเลิกได้ร้อยละ ๓๐ มีร้อยละ ๕ กลับไปติดซ้ำ ขณะที่กลุ่มเยาวชนสามารถเลิกได้ร้อยละ ๙ และกลับไปติดซ้ำร้อยละ ๕ นอกจากนี้ ผลสำรวจการเล่นพนันทายผลฟุตบอลโลก ๒๐๑๔ พบร้อยละ ๙.๔ หรือประมาณ ๔.๖ ล้านคนเล่นพนันทายผลฟุตบอล โดยประมาณ ๒ ล้านคนเป็นนักพนันหน้าใหม่ การแข่งขันฟุตบอลโลกรอบสุดท้ายในปี ๒๕๖๑ ที่จะมีขึ้นในช่วงเดือนมิถุนายน ศกนี้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม และเครือข่ายเด็กและเยาวชน ได้ร่วมกันกำหนดมาตรการป้องกัน ปราบปราม และช่วยเหลือเยียวยาอย่างเป็นระบบเพื่อลดผลกระทบจากการพนันฟุตบอล โดยสามารถแจ้งเบาะแสได้ที่สายด่วน ๑๕๙๙

๓. บทความเรื่อง “วิสาหกิจเพื่อสังคม...ภาคีการพัฒนาที่ยั่งยืน”

วิสาหกิจเพื่อสังคมหรือกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) เป็นการจัดตั้งองค์กรที่มีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยใช้ระเบียบวิธีแบบธุรกิจมาแก้ปัญหาทางสังคม มีคุณลักษณะสำคัญ คือ (๑) มีเป้าหมายทางสังคมเป็นหลัก (๒) รายได้หลักมาจากการขายสินค้าหรือบริการ (๓) ผลกำไรต้องนำไปขยายการลงทุนเพื่อสังคม และ (๔) มีธรรมาภิบาลในการดำเนินงานกับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

การขับเคลื่อนวิสาหกิจเพื่อสังคม รัฐได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (คกส.) เพื่อจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และสนับสนุนความช่วยเหลือให้กับวิสาหกิจเพื่อสังคม จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (สกส.) ตามระเบียบกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนแม่บทว่าด้วยการสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคม พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๗ รวมทั้งการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร พ.ศ. ๒๕๕๙ และยกเว้นพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม ซึ่งอยู่ระหว่างเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาภายหลังเปิดรับฟังความคิดเห็น (๒ ครั้ง) ขณะที่ สกส. ยุติบทบาทชั่วคราวตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๐ ได้มีการแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีให้อิทธิพลการพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นกรรมการและเลขานุการ คกส. แทนผู้อำนวยการ สกส. และให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ คกส. รวมทั้งออกหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอหนังสือรับรองกิจการเพื่อสังคม พ.ศ. ๒๕๖๑

การดำเนินงานวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของสหกรณ์ และเครือข่ายองค์กรชุมชน ผลสำรวจของสำนักงานส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (สกส.) ปี ๒๕๕๘ พบว่า มีองค์กรที่เข้าข่ายเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมกว่า ๑,๐๐๐ แห่ง ขณะที่องค์กรที่เข้าข่ายตามกฎหมายภาษีรัษฎากร ๓๖๑ แห่ง และมีเพียง ๑๐๑ แห่ง ที่ผ่านหลักเกณฑ์ตามกฎหมายภาษีรัษฎากร แม้จะมีการตื่นตัวและจัดตั้ง สกส. เพื่อผลักดันให้วิสาหกิจเพื่อสังคมเข้ามามีบทบาทและสร้างผลลัพธ์ให้เกิดขึ้นทางสังคม แต่ยังคงขาดกฎหมายเฉพาะและการสนับสนุนอย่างเป็นระบบทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง ขณะที่วิสาหกิจเพื่อสังคมยังมีข้อจำกัดเรื่องเงินทุนและแหล่งเงินทุนโดยเฉพาะเครือข่ายและองค์กรชุมชน องค์กรสาธารณประโยชน์และผู้ประกอบการใหม่ รวมทั้งการขาดความเชี่ยวชาญด้านธุรกิจ ประกอบกับความคลุมเครือเกี่ยวกับคำนิยามทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและขยายตัวของวิสาหกิจเพื่อสังคม

แนวทางการสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคม ประกอบด้วย

(๑) การเร่งผลักดันพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. เพื่อให้มีองค์กรที่เป็นศูนย์กลางในการกำหนดทิศทางการพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคมอย่างเป็นองค์รวมและต่อเนื่อง ตลอดจนเป็นกลไกขับเคลื่อนและสร้างเครือข่ายในทุกระดับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม สอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศด้านสังคมในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

(๒) การสนับสนุนสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคม โดยสนับสนุนการสร้างความเป็นผู้ประกอบการที่มีทักษะในการขับเคลื่อนธุรกิจและมุ่งมั่นพัฒนาสังคมไปพร้อมกัน พัฒนาองค์ความรู้ด้านการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมและระบบทะเบียนวิสาหกิจเพื่อสังคม ตลอดจนส่งเสริมการสร้างความรู้และนวัตกรรมทางสังคมทั้งตัวสินค้าและบริการ การบริหารจัดการ การสร้างแหล่งเงินทุนรูปแบบใหม่ เช่น การคิดแปรรูปขยะมาเป็นสินค้าเพื่อสร้างรายได้และลดปัญหาสิ่งแวดล้อม การใช้พันธบัตรเพื่อสังคม (Social Impact Bond) สนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมในการดำเนินงาน เป็นต้น

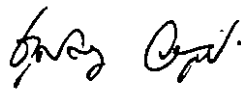
(๓) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคม และระหว่างกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคมกับภาครัฐกิจและภาคประชาสังคม ผ่านโซเซียลมีเดียและการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ การช่วยเหลือด้านธุรกิจ

(๔) การแบ่งกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคมเพื่อสนับสนุนให้ตรงกับความต้องการของวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีหลากหลายทั้งเวลาดำเนินงาน รูปแบบ และขนาด เช่น วิสาหกิจเพื่อสังคมที่อยู่ระยะเริ่มต้น มักขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในปัญหาต้องการแก้ไข ขาดโมเดลทางธุรกิจที่เหมาะสม รวมถึงขาดระบบการเงินและบัญชีทำให้ประสบความล้มเหลวและเลิกกันไป จึงควรได้รับการสนับสนุนทางวิชาการ และเงินทุนเริ่มต้นสำหรับทดลองโมเดลทางธุรกิจ ขณะที่องค์กรที่ดำเนินงานมาระยะหนึ่ง การอยู่รอดภายใต้ระบบตลาดปกติขึ้นอยู่กับการเข้าถึงเงินทุนในรูปแบบเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ หรือเงินร่วมทุน คำแนะนำทางธุรกิจ รวมถึงเครือข่ายสนับสนุนรูปแบบคู่ค้าทางธุรกิจ

(๕) การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และออกตรารับรองสินค้าและบริการของเครือข่ายวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีคุณภาพเพื่อสร้างตลาดรองรับและสนับสนุนสินค้าของวิสาหกิจเพื่อสังคม ขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างทางเลือกให้กับผู้บริโภคในการบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางชุตินาฏ วงศ์สุบรรณ)

รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อ ๓๖๐๑

โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๒๘๐๓

E-mail: Prasopsri@nesdb.go.th